

25.3.2014

Oikeusministeriö

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö OM 5/541/2013, 3.2.2014

**RIKOSSEURAAMUSLAITOKSEN LAUSUNTO OIKEUSMINISTERIÖN MIETINNÖSTÄ
2/2014: Käsittely- ja oikeusastejärjestyksen muuttaminen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovut-
tamista ja kansainvälistä perheoikeutta koskeissa asioissa**

Rikosseuraamuslaitoksen Keskushallintoyksikkö lausuu oikeusministeriön mietinnössä 2/2014 esitettyyn siltä osin, kun asia koskee rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain muuttamista ja rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain muuttamista.

Oikeusministeriön työryhmä esittää, että luovuttamisasiat keskitettäisiin Helsingin käräjäoikeuteen nykyisten neljän eli Helsingin, Oulun, Pirkanmaan ja Pohjois-Savon käräjäoikeuden sijaan. Tämän osalta työryhmän puheenjohtaja lainsäädäntöneuvos Katariina Jahkola ja työryhmän jäsen lainsäädäntöneuvos Outi Kemppainen ovat esittäneet eriävän mielipiteen, johon Rikosseuraamuslaitos yhtyy.

Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan kannalta luovuttamisasioiden käsittelypaikkakunnalla on merkitystä, koska luovuttamisasian vuoksi säilöön otettu on yleensä vankilassa, ei poliisin hallussa. Tällöin on Rikosseuraamuslaitoksen vastuulla toimittaa henkilö sekä säilöönottokäsittelyä että luovuttamisasian pääkäsittelyä varten toimivaltaiseen käräjäoikeuteen. Sama on tilanne, kun henkilöä ei ole otettu säilöön luovuttamisasian vuoksi, mutta hän on vankilassa tutkinta- tai vankeusvankina.

Kun henkilö on otettu luovuttamisasian vuoksi kiinni, tuo poliisi tämän yleensä hetimiten vankilaan. Tässä vaiheessa on olemassa pidättämiseen oikeutetun virkamiehen tai syyttäjän tekemä säilöönottopäätös. Pääsääntöisesti siinä vaiheessa, kun luovutettavaksi vaadittu tuodaan vankilaan, ei ole vielä olemassa käräjäoikeuden säilöönottopäätöstä. Asia on saatettava käräjäoikeuden ratkaistavaksi neljäntenä päivänä kiinni otosta.

Käytännössä ongelman voi aiheuttaa tilanne, jos henkilö on pystyttävä luovuttamisasian käsittelylle ja erityisesti säilöönottokäsittelylle määritetyssä lyhyessä ajassa kuljettamaan Helsingin käräjäoikeuteen muualta kuin pääkaupunkiseudun ja sen lähialueen vankiloista. Lyhyt aika tässä tarkoittaa käytännössä päivää tai paria riippumatta siitä onko arki, viikonloppu vai arkipyhä.

Pääsääntöisesti vankeja kuljetetaan säännönmukaista valtakunnallista vanginkuljetusreit-tiä käyttäen. Kuljetukset vankilan lähialueelle tapahtuvat erikseen. Mikäli henkilöä ei voida kuljettaa säännönmukaista vanginkuljetusta käyttäen, on jokainen kuljetus räätä-löitävä erikseen. Näitä kuljetuksia ei voi ennakoida ja ne on toteutettava pikaisesti, joten kuljetukseen tarvittava auto ja henkilöstö ovat pois vankilan resursseista ja suunnitellusta toiminnasta. Henkilöstöresurssit on mitoitettu jokapäiväisen toiminnan kannalta tiukoik-si, joten ennalta arvaamattomaan kuljetukseen tarvittavat henkilöt ovat pois vankien pe-rustoiminnoista. Tällöin on mahdollista, että kyseiset vankien toiminnot jäävät toteutu-matta kuljetuksen vuoksi.

Säännönmukaisen vanginkuljetuksen havainnollistamiseksi lausunnon liitteenä on voi-massa olevat säännönmukaiset vanginkuljetusyhteydet. Seuraavassa kuljetusaikataulua on valaistu muutamien esimerkein tilanteissa, joissa henkilö on kuljetettava Oulun, Kuo-pion, Pyhäselän, Kylmäkosken, Hämeenlinnan tai Turun vankilasta Vantaan vankilaan, josta on kuljetus Helsingin käräjäoikeuteen. Esimerkeistä käy ilmi, että istuntoon kuljet-tamiseen tarvitaan pääsääntöisesti useampi päivä ja jopa viikko siitä, kun henkilö on tuo-tu vankilaan.

1) Oulusta

Vankijuna Helsinkiin kulkee maanantaisin ja torstaisin ollen Helsingissä ja sieltä Vantaan vankilassa myöhään illalla: henkilö ehtii seuraavan päivän istuntoon.

Mikäli henkilö siis tuodaan Oulun vankilaan välillä maanantai-iltapäivä - perjantai-aamu, ehtii hän Helsingin käräjäoikeuden istuntoon lauantaiksi. Mikäli henkilö tuo-daan vankilaan välillä perjantai-iltapäivä – maanantaiaamu, hän ehtii istuntoon Hel-sinkiin tiistaisiksi. Kuljetukseen tarvittava aika on viisi päivää.

2) Kuopiosta

Vankijuna Helsinkiin ja sieltä Vantaan vankilaan toteutuu samalla junalla ja aikatau-lulla kuin Oulusta kuljetettavat.

3) Pyhäselkä

Mikäli henkilö on Pyhäselän vankilassa (Joensuun lähellä), hänet kuljetetaan tiistaina tai perjantaina Kuopion vankilaan, josta Vantaalle samalla junalla kuin Oulusta ja Kuopiosta kuljetettavat eli maanantaina ja torstaina.

Eli jos henkilö tuodaan Pyhäselän vankilaan välillä perjantai-iltapäivä – maanantai, hän ehtii Kuopioon tiistaina ja Helsinkiin istuntoon seuraavaksi perjantaiksi. Jos henkilö tuodaan välillä tiistai – torstai, hän ehtii Kuopioon perjantaina ja Helsinkiin istuntoon seuraavaksi tiistaisiksi. Kuljetukseen tarvittava aika on viikko siitä, kun hen-kilö on tuotu vankilaan.

4) Kylmäkosken vankila

Autokuljetus Vantaalle on maanantaisin ja torstaisin: ehtii seuraavan päivän istun-toon.

5) Hämeenlinna

Autokuljetus Vantaalle on maanantaisin, tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin: ehtii seuraavan päivän istuntoon.

6) Turusta

Autokuljetus Vantaalle on maanantaisin ja torstaisin: ehtii seuraavan päivän istuntoon.

Mikäli luovutettavaksi vaadittu on muusta syystä kuin luovutusvaatimuksen vuoksi vankilassa, ei häntä välttämättä vaadita säilöön otettavaksi. Tällöin henkilön toimittaminen varsinaiseen luovuttamisasian käsittelyyn tapahtuu ongelmitta, kun yleensä on aikaa kuljettaa henkilö muualta Suomesta Vantaan vankilaan ja sieltä Helsingin käräjäoikeuteen säännönmukaista vanginkuljetusreittiä pitkin. Säilöönottopäätös voi olla kuitenkin tarpeen, mikäli on luovuttamisasian käsittelyn ja täytäntöönpanon kannalta tarpeen rajoittaa henkilön mahdollisuutta päästä esimerkiksi poistumisluvalla tai vankilan ulkopuoliseen toimintaan.

Vankilassa rangaistustaan suorittava henkilö palautetaan yleensä luovuttamisoikeudenkäynnin jälkeen takaisin sijoitusvankilaansa suorittamaan vankeutensa loppuun ennen mahdollista luovuttamista toiseen maahan. Mikäli kyseessä on Suomen kansalainen tai Suomessa pysyvästi asuva ulkomaalainen, henkilöä ei välttämättä luovuteta toiseen maahan edes vankeuden päättyessä ja nämä henkilöt myös palautuvat sijoitusvankilaansa luovuttamisasian käsittelyn jälkeen. Näiden tapausten osalta olisi käytännöllisintä, ettei henkilöä tarvitsisi kuljettaa Helsinkiin ja taas palauttaa sijoituslaitokseen, vaan luovuttamisasia voitaisiin käsitellä mahdollisimman lähellä sijoitusvankilaa.

Mikäli henkilön kuuleminen esimerkiksi videoyhteyden avulla olisi mahdollista, eivät lyhyet määräajat ja henkilön kuljettaminen muodostuisi ongelmaksi. Luovutettavaksi vaaditut henkilöt sijoitetaan tutkintavankilaan, ja käytännössä kaikissa tutkintavankiloissa on jo olemassa käräjäoikeuksien kanssa yhteensopivat videolaitteet. Edelleen voisi olla mahdollista kuljettaa henkilö vankilasta esimerkiksi lähimpään käräjäoikeuteen videoyhteydellä tapahtuvan kuulemisen toteuttamiseksi.

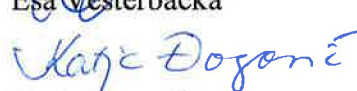
Kuten oikeusministeriön mietinnöstä käy ilmi, luovuttamisasioita ei ole vuosittain lukumääräisesti paljon. Suurin osa luovuttamisasioista käsitellään jo nyt Helsingin käräjäoikeudessa ja säilöönnotetut odottavat käsittelyä ja ratkaisua Vantaan vankilassa. Mikäli videoyhteydellä tapahtuva luovutettavaksi vaaditun kuuleminen ei ole mahdollista, on Rikosseuraamuslaitoksen vanginkuljetuksen kannalta toimivampaa ja resurssien tehokkaampaa käyttää, että luovuttamisasian edellyttämät kuljetusmatkat olisivat mahdollisimman lyhyet ja toteutettavissa säännönmukaisin kuljetusreitein ja aikatauluin. Tämä tarkoittaa, että olisi oltava olemassa myös muita toimivaltaisia käräjäoikeuksia kuin Helsingin käräjäoikeus.

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole lausuttavaa sen osalta, kuinka lakia on suunniteltu muutettavaksi luovuttamispäätösten muutoksenhakumenettelyn osalta.

Pääjohtaja

Esa Vesterbacka

Lakimies

Katja Dogović

LIITE

Vanginkuljetusyhteydet 7.11.2012

Vanginkuljetusyhteysdet 7.11.2012

